

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.024.02.2019

Prof. UW dr. hab. Marcin Pałys
Rektor Uniwersytetu Warszawskiego

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli
z dnia 14 lipca 2020 r.

P/19/083 Optymalizacja kosztów energii elektrycznej w jednostkach sektora finansów publicznych.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 57 72, F +48 22 444 57 62
lwa@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Uniwersytet Warszawski ¹ , ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Prof. UW dr. hab. Marcin Pałys, Rektor Uniwersytetu Warszawskiego ² od 2012 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prowadzenie analiz w zakresie optymalizacji kosztów energii elektrycznej 2. Podejmowanie działań w zakresie wprowadzenia oszczędności w kosztach energii elektrycznej
Okres objęty kontrolą	Lata 2017-2019, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem lub po tym okresie, które miały związek z działaniami objętymi kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontrolerzy	1. Magdalena Żywicka, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LWA/190/2019 z 2 grudnia 2019 r. 2. Ilona Bożek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/189/2019 z 2 grudnia 2019 r.

(akta kontroli tom I str. 1–6)

¹ Dalej: Uniwersytet, Uczelnia lub UW.

² Dalej: Rektor.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

NIK negatywnie ocenia, pod względem rzetelności i gospodarności, działania Uniwersytetu w latach 2017-2019 w zakresie optymalizacji kosztów z tytułu korzystania z energii elektrycznej, ze względu na wartość stwierdzonej nieprawidłowości dotyczącej niepodjęcia działań na rzecz doboru najkorzystniejszej strefowej grupy taryfowej dla PPE zlokalizowanego przy ul. Kupieckiej w Warszawie, co umożliwiłoby obniżenie kosztów z tytułu zmiennej opłaty dystrybucyjnej co najmniej o 726,3 tys. zł netto.

W Uczelni podejmowano działania zmierzające do obniżenia kosztów zakupu energii elektrycznej, m.in. w wyniku zawierania umów, których przedmiotem były dostawy energii elektrycznej realizowane „w modelu giełdowym”, instalowanie lub modernizację urządzeń do kompensacji energii biernej oraz wymianę oświetlenia na energooszczędne. Realizowane przedsięwzięcia w ograniczonym stopniu obejmowały optymalizację kosztów zakupu energii elektrycznej, zaś następstwem zaniechania analiz mających na celu redukcję ponoszonych wydatków w tym zakresie, były nieprawidłowości polegające na:

- niepodjęciu działań na rzecz dostosowania do faktycznych potrzeb wielkości mocy umownej określonej w umowach o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej⁵, w stosunku do ośmiu punktów poboru energii elektrycznej⁶, co w przypadku siedmiu PPE umożliwiłoby obniżenie kosztów z tytułu stałej opłaty dystrybucyjnej, a w przypadku jednego PPE – pozwoliłoby na uniknięcie konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów z tytułu opłaty za przekroczenia mocy umownej;
- niepodjęciu działań na rzecz doboru najkorzystniejszej strefowej grupy taryfowej dla PPE zlokalizowanego przy ul. Kupieckiej w Warszawie wykorzystywanego przez Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego⁷, co umożliwiłoby obniżenie kosztów z tytułu zmiennej opłaty dystrybucyjnej.

Za jedną z przyczyn stwierdzonych nieprawidłowości należy uznać nieprzypisanie jednostkom, komórkom organizacyjnym i pracownikom Uniwersytetu zadań oraz odpowiedzialności w zakresie dokonywania analiz ponoszonych kosztów z tytułu opłat za dystrybucję energii elektrycznej, a także możliwych do podjęcia działań optymalizacyjnych w tym zakresie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prowadzenie analiz w zakresie optymalizacji kosztów energii elektrycznej

Opis stanu faktycznego

1.1. Według stanu na dzień 30 listopada 2019 r. w zarządzanych przez siebie obiektach Uniwersytet posiadał 93 PPE⁹, w tym: 32 PPE z grupą taryfową C21,

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: umowy dystrybucyjne.

⁶ Dalej: PPE.

⁷ Dalej także: ICM.

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Zlokalizowanych w 82 obiektach na terenie Warszawy oraz w 11 obiektach poza Warszawą, wykorzystywanych m.in. do celów dydaktycznych, badawczych, administracyjnych, gospodarczych,

jeden z C23, dwadzieścia z C11, po jednym z C12a i C12b, dwadzieścia z grupą taryfową B21 oraz osiemnaście z grupą taryfową G11. W relacji do stanu na dzień 1 stycznia 2017 r., liczba PPE zmniejszyła się o jeden w grupie taryfowej C12a, przy czym jak wynika z wyjaśnień głównego specjalisty ds. energetycznych, w okresie tym wystąpiło kilka przypadków likwidacji oraz uruchomienia nowych przyłączy.

(akta kontroli tom II str. 15, 290; tom III str. 452)

1.2. Koszty Uniwersytetu z tytułu korzystania z energii elektrycznej kształtowały się następująco: 2017 r. – 24 768,1 tys. zł; 2018 r. – 25 287,3 tys. zł; 2019 r. – 25 939,9 tys. zł. Były one ponoszone w ramach realizacji umów dystrybucyjnych zawartych z operatorami systemu dystrybucyjnego¹⁰, umów dotyczących zakupu energii elektrycznej czynnej oraz tzw. umów kompleksowych, których przedmiotem były zarówno usługi dystrybucji, jak i dostawy energii elektrycznej czynnej. Dochodziły do tego koszty za energię elektryczną ponoszone w ramach najmu i użyczenia obiektów oraz pomieszczeń przeznaczonych na potrzeby Uczelni (na podstawie faktur/not wystawianych przez podmioty wynajmujące i użyczające).

W odniesieniu do PPE, dla których rozliczenia dokonywane były przez Uniwersytet na podstawie umów dystrybucyjnych i odrębnych umów dotyczących zakupu energii elektrycznej, wysokość kosztów z tytułu korzystania w latach 2017-2019 z energii elektrycznej wyniosła ogółem 75 523,3 tys. zł, z czego koszty zakupu energii elektrycznej czynnej wyniosły 52 637,7 tys. zł (69,7% kosztów ogółem), a koszty usług dystrybucyjnych - 22 885,6 tys. zł (30,3% kosztów ogółem).

W poszczególnych latach wysokość ww. kosztów kształtowała się następująco:

- 2017 r. – koszty ogółem 24 600,3 tys. zł, w tym z tytułu zakupu energii elektrycznej – 16 540,0 tys. zł, z tytułu usług dystrybucji – 8 060,2 tys. zł;
- 2018 r. – koszty ogółem 25 139,7 tys. zł, w tym z tytułu zakupu energii elektrycznej – 17 375,7 tys. zł (tj. o 5,1% więcej niż w 2017 r.), z tytułu usług dystrybucji – 7 764,0 tys. zł (tj. o 3,7% mniej niż w 2017 r.);
- 2019 r. – koszty ogółem 25 783,3 tys. zł, w tym z tytułu zakupu energii elektrycznej – 18 722,0 tys. zł (tj. o 7,8% więcej niż w 2018 r.), z tytułu usług dystrybucji – 7 061,3 tys. zł (tj. o 9,1% mniej niż w 2018 r.)¹¹.

(akta kontroli tom II str. 24-29)

Koszty za energię elektryczną poniesione w ramach realizacji:

- umów kompleksowych wyniosły 144,9 tys. zł, w tym w 2017 r. – 70,9 tys. zł, w 2018 r. – 40,3 tys. zł, w 2019 r. – 33,7 tys. zł;
- umów najmu i użyczenia wyniosły 329,8 tys. zł, w tym w 2017 r. – 96,9 tys. zł; w 2018 r. – 107,3 tys. zł; w 2019 r. – 122,9 tys. zł.

(akta kontroli tom I str. 24-29)

Zastępca Kanclerza ds. Technicznych wyjaśnił m.in., że przyczynami wzrostu kosztów z tytułu korzystania przez Uniwersytet z energii elektrycznej był wzrost zużycia energii elektrycznej czynnej z 49 137 588 kWh w 2017 r. do 54 442 518 kWh w 2018 r. i do 54 182 115 kWh w 2019 r. oraz wahania notowań zakupu energii elektrycznej na giełdzie towarowej. Korzystny wynik w 2018 r., w relacji do 2019 r., w którym zużycie energii było mniejsze, Uczelnia zawdzięcza częściowym zakupom energii elektrycznej po korzystnych stawkach w 2017 r., dla

magazynowych, wypoczynkowych, mieszkaniowych. W obiektach poza Warszawą siedziby miały m.in. Białowiecka Stacja Geobotaniczna Wydziału Biologii w Białowieży, Stacja Hydrobiologiczna Wydziału Biologii w Pilchach, Stacja Terenowa Wydziału Biologii w Sajkach, Świętokrzyska Stacja Naukowa Wydziału Geologii w Bocheńcu, Stacja Terenowa Wydziału Biologii w Urwitalcie, Ośrodek Wypoczynkowy „Bajka” w Łukęcinie, Europejskie Centrum Edukacji Geologicznej w Chęcinach.

¹⁰ Dalej też: OSD.

¹¹ W niektórych przypadkach – z uwagi na zastosowane zaokrąglenia – sumowanie poszczególnych kwot nie daje wartości ogółem (różnica w granicach 0,1 tys. zł).

potrzeb 2018 r. Wskazał ponadto, że przewidywany jest dalszy wzrost kosztów spowodowany ciągłym rozwojem Uczelni. Powstają nowe obiekty, a kolejne przewidziane są do realizacji w najbliższych latach.

(akta kontroli tom III str. 336)

1.3. Usługi dystrybucji energii elektrycznej w Uniwersytecie w latach 2017-2019 były realizowane na podstawie umów zawartych z następującymi OSD:

- innogy Stoen Operator Sp. z o.o.¹² – trzy umowy zawarte w latach 2014-2019, w tym umowy z 9 czerwca 2015 r. i 28 czerwca 2019 r. dotyczące większości PPE znajdujących się w budynkach i obiektach Uniwersytetu na terenie Warszawy oraz umowa z 24 kwietnia 2014 r., dotycząca dwóch PPE w siedzibie Interdyscyplinarnego Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego w Warszawie;
- PGE Dystrybucja S.A. – 12 umów zawartych w latach 2016-2019, dotyczących ogółem sześciu PPE w obiektach zlokalizowanych w Urwitalcu¹³, Pilchach¹⁴, Białowieży¹⁵, Sajkach¹⁶, Bocheńcu¹⁷ i Chęcinach¹⁸;
- PKP Energetyka S.A. – umowy z 30 września 2015 r. i 25 maja 2018 r., dotyczące jednego PPE wykorzystywanego przez Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego w Warszawie;
- ENEA Operator Sp. z o.o. – umowa z 29 stycznia 2018 r., dotycząca PPE zlokalizowanego w Łukęcinie¹⁹.

Zasady dostawy energii elektrycznej dla PPE, dla których zawarto ww. umowy dystrybucyjne, regulowały w badanym okresie umowy zawierane w latach 2014-2019 z PGE Obrót S.A., Orange Energia S.A., Elektrix S.A., innogy Polska S.A.²⁰, przy czym największe znaczenie (z uwagi na liczbę PPE których dotyczyły) miały następujące umowy:

- zawarta w 2015 r. z PGE Obrót S.A. (na okres do 30 czerwca 2017 r.) dotycząca, w momencie zawarcia umowy, 78 PPE w Warszawie²¹;
- zawarte kolejno w 2017 r. (na okres do 30 czerwca 2019 r.) i w 2019 r. (na okres do 30 czerwca 2021 r.) z Elektrix S.A., dotyczące, wg stanu na dzień zawarcia umów, odpowiednio 81 i 83 PPE w Warszawie i poza tym miastem²².

W badanym okresie obowiązywało ponadto siedem umów kompleksowych dotyczących zaopatrzenia w energię elektryczną pojedynczych PPE w obiektach należących do Uniwersytetu, z czego dwie umowy przestały obowiązywać w lutym 2018 r., a jedna, wg stanu na dzień 22 stycznia 2020 r., była w trakcie wypowiedzenia.

(akta kontroli tom I str. 296-299; tom II str. 15; tom V str. 382-385, 407-411)

1.4. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Administracji Uniwersytetu z 2011 r.²³, który obowiązywał do dnia 30 września 2019 r., zadanie dotyczące zabezpieczenia dostaw mediów należało do obowiązków zastępcy kanclerza ds. technicznych,

¹² Wcześniejsza nazwa: RWE Stoen Operator Sp. z o.o.

¹³ Stacja Terenowa Instytutu Zoologii.

¹⁴ Stacja Hydrobiologiczna Wydziału Biologii.

¹⁵ Białowiecka Stacja Geobotaniczna Instytutu Biologii.

¹⁶ Stacja Terenowa Wydziału Biologii.

¹⁷ Świętokrzyska Stacja Wydziału Geologii.

¹⁸ Europejskie Centrum Edukacji Geologicznej.

¹⁹ Ośrodek Wypoczynkowy „Bajka”.

²⁰ Wcześniejsza nazwa RWE Polska S.A.

²¹ Liczba PPE, których dotyczyła umowa zmieniała się w okresie jej obowiązywania, z uwagi obejmowanie umową nowych PPE lub likwidację istniejących.

²² Liczby PPE, których dotyczyły te umowy zmieniały się w okresie ich obowiązywania, z analogicznych przyczyn jak w przypadku umowy zawartej z PGE Obrót S.A.

²³ Wprowadzonym zarządzeniem Rektora nr 5 z 21 lutego 2011 r.

któremu podlegały następujące komórki organizacyjne administracji: Biuro Techniczne, główny energetyk, główny ciepłownik oraz Sekcja Obsługi Technicznej Obiektów. Do zakresu działania Biura Technicznego należało zapewnienie utrzymania we właściwym stanie technicznym budynków i budowli oraz sprawności działania ich instalacji i urządzeń. Do zakresu działania głównego specjalisty ds. energetycznych należały m.in.: nadzór nad zapewnieniem prawidłowej eksploatacji instalacji i urządzeń średniego i niskiego napięcia oraz kontrola i okresowa analiza ponoszonych przez Uczelnię kosztów dostarczanej energii elektrycznej.

W regulaminie wskazano ponadto, że na wydziałach i w innych jednostkach organizacyjnych Uniwersytetu tworzone są jednostki administracji wykonujące czynności o charakterze administracyjnym, gospodarczym, technicznym, usługowym i finansowym związane z działalnością tych jednostek. Administracją i gospodarką wydziału kieruje dziekan bezpośrednio lub przy pomocy dyrektora administracyjnego wydziału lub kierownika administracyjnego.

(akta kontroli tom I str. str. 29, 66, 80-91, 94)

Zgodnie z zakresem obowiązków i kompetencji, główny specjalista ds. energetycznych był m.in.:

- zobowiązany do prowadzenia doradztwa na rzecz innych jednostek organizacyjnych, przedstawiania wniosków w zakresie potrzeb remontowych i inwestycyjnych dotyczących instalacji niskiego i średniego napięcia będących własnością Uniwersytetu;
- odpowiedzialny za kontrolę i okresową analizę ponoszonych kosztów;
- uprawniony do opiniowania składnych wystąpień, umów na dostawę energii elektrycznej oraz projektów elektrycznych, składania wniosków o przydział lub zmiany warunków poboru energii, współuczestnictwa w typowaniu robót remontowych i inwestycyjnych.

Nie określono natomiast, w jakim zakresie i w jakim celu przeprowadzane miały być analizy ponoszonych kosztów z tytułu korzystania z energii elektrycznej, w tym czy ich celem powinna być również optymalizacja kosztów energii.

(akta kontroli tom I str. 304-305)

Główny specjalista ds. energetycznych wyjaśnił, iż do jego podstawowych obowiązków należała m.in. kontrola prawidłowej, zgodnej z obowiązującymi przepisami, eksploatacji instalacji i urządzeń średniego napięcia oraz zewnętrznych linii kablowych niskiego napięcia będących własnością UW. Realizowane przez niego zadania nie obejmowały okresowej analizy oraz kontroli działań na rzecz optymalizacji kosztów ponoszonych z tytułu dystrybucji energii elektrycznej. Działania te były poza zakresem jego obowiązków. Uniwersytet posiada ponad 90 PPE i wszystkie budynki Uczelni posiadają swoich administratorów oraz służby techniczne wspomagające ich pracę. Składane przez niego wnioski o zmianę warunków poboru energii realizował na wniosek służb technicznych obiektów. Prowadzona przez niego bieżąca kontrola kosztów obejmowała sprawdzanie otrzymywanych faktur dla punktów zbiorczych poboru energii („PZO Centrum” oraz „PZO Ochota”).

(akta kontroli tom V str. 402-406; tom VI str. 127-129)

W Regulaminie Organizacyjnym obowiązującym od 1 października 2019 r.,²⁴ w strukturze organizacyjnej Uniwersytetu nie wyodrębniono stanowiska głównego specjalisty ds. energetycznych. Zadania dotyczące nadzoru nad zapewnieniem prawidłowej eksploatacji instalacji i urządzeń średniego i niskiego napięcia,

²⁴ Wprowadzonego zarządzeniem Rektora nr 100 z dnia 25 września 2019 r.

zapewnienia dostawy wszystkich mediów do budynków zgodnie z oczekiwanym zapotrzebowaniem, okresowej kontroli i analizy ponoszonych kosztów zużywanych mediów, należały do obowiązków Biura Technicznego. Nie określono natomiast, w jakim zakresie i do jakich celów przeprowadzane mają być okresowe kontrole i analizy kosztów w tym zakresie. Nadzór nad pracą ww. biura przypisano zastępcy kanclerza ds. technicznych.

W ww. regulaminie wskazano również, że w jednostkach organizacyjnych Uniwersytetu mogą być tworzone wewnętrzne jednostki organizacyjne, wykonujące czynności o charakterze administracyjnym, gospodarczym, technicznym, usługowym i finansowym, związane z działalnością tych jednostek. Kierownik jednostki organizacyjnej Uniwersytetu ustala zakres, formy i środki realizacji zadań tej jednostki przez jej administrację.

(akta kontroli tom I str. 106-107, 110-113, 129-130, 139-140)

W badanym okresie w Uniwersytecie nie sporządzano, w oparciu o dane zamieszczone w fakturach za usługi dystrybucyjne i dostawy energii elektrycznej, analiz dotyczących optymalizacji energii elektrycznej w odniesieniu do poszczególnych PPE. Ich wykonanie nie było również zlecane podmiotom zewnętrznym.

(akta kontroli tom I str. 297, 300-301; tom III str. 205, 208, 347-349)

Zastępca Kanclerza ds. Technicznych wyjaśnił m.in., iż w Uniwersytecie nie wyznaczono komórek organizacyjnych, ani pracowników do realizacji zadań związanych z prowadzeniem analiz optymalizacji energii elektrycznej. Osoba zatrudniona na stanowisku głównego specjalisty ds. energetycznych nie wykonywała w latach 2017- 2019, ani nie miała w zakresie obowiązków tego rodzaju zadań. Podstawowym jej obowiązkiem było utrzymanie w sprawności technicznej zewnętrznej infrastruktury – sieci i urządzeń elektroenergetycznych w celu zapewnienia dostaw energii elektrycznej do obiektów. Szerszy zakres gospodarki energetycznej Uczelni nie był unormowany w ramach struktury organizacyjnej administracji centralnej. Planowane jest wprowadzenie do zakresu działań Biura Technicznego, umiejscowionego w strukturze organizacyjnej administracji ogólnouniwersyteckiej, zadania dotyczącego kontroli i analizy ponoszonych kosztów wszystkich mediów dla całej Uczelni. Stosowny regulamin Biura Technicznego został przedłożony do akceptacji Rektora UW. Zastępca Kanclerza wskazał ponadto, że Uniwersytet realizuje od 2015 r. program inwestycyjny, w ramach którego powstanie dziewięć nowych obiektów, a kolejne dziewięć zostanie przebudowane. Część nowych budynków zostanie przyłączona do istniejących układów zasilania, wykorzystując obecną rezerwę mocy, zaś dla większości przebudowanych obiektów nieznane jest jeszcze docelowe zapotrzebowanie. Realizacja programu wymusza czasową relokację jednostek. W tym stanie rzeczy zlecenie analiz podmiotom zewnętrznym było niemożliwe.

(akta kontroli tom III str. 205, 208, 332-335, 340, 347-349, 352, 431-437, 455-468; tom V str. 412-415)

Zagadnienia dotyczące optymalizacji kosztów energii elektrycznej w Uniwersytecie nie były w ww. okresie przedmiotem kontroli i audytów wewnętrznych.

Zastępca Kanclerza ds. Technicznych wyjaśnił, że w 2021 r. do planu audytu wewnętrznego będzie wniesiona propozycja ich wykonania dla wybranych budynków.

(akta kontroli tom III str. 205, 208, 343)

1.5. W latach 2017-2019 Uniwersytet korzystał, przy zawieraniu i realizacji umów na dostawę energii elektrycznej z usług firmy EnergyCom Sp. z o.o., do zadań której, zgodnie z umowami z 2 lutego 2015 r., 3 stycznia 2017 r., 24 lipca 2018 r. oraz

8 kwietnia 2019 r., należało m.in. przygotowanie materiałów do postępowania o zamówienie publiczne na zakup energii elektrycznej dla UW w tzw. „modelu giełdowym”, udział w procedurze przetargowej, udział w pracach komisji przetargowej w roli biegłego. Po rozstrzygnięciu postępowania przetargowego, obowiązki ww. firmy obejmowały: bieżącą kontrolę cen produktów notowanych na Towarowej Giełdzie Energii; bieżącą obsługę kontraktów zakupu/zleceń energii, w tym terminowe przekazywanie propozycji zleceń na zakup energii; wprowadzanie do systemu danych z faktur za zakup energii elektrycznej i faktur za usługi dystrybucji energii elektrycznej oraz raportowanie wyników osiągniętych w poszczególnych okresach rozliczeniowych.

(akta kontroli tom III str. 208-209, 219-310)

W ramach realizacji ww. umów spółka EnergyCom przekazywała Uniwersytetowi co miesiąc raporty dotyczące zużycia energii, które zawierały m.in. informacje dotyczące: kształtowania się struktury kosztów zakupu i dystrybucji energii elektrycznej w rozbiciu na poszczególne kategorie obiektów (odbiorców); wielkości zużycia energii elektrycznej czynnej w danym miesiącu; porównania kosztów z tytułu zużycia energii elektrycznej oraz usług dystrybucji do wielkości kosztów z tego tytułu poniesionych w poprzednich miesiącach i analogicznych okresach lat poprzednich; PPE, dla których OSD naliczył w danym miesiącu dodatkowe opłaty z tytułu poboru energii biernej bądź przekroczenia mocy umownej. Raporty nie zawierały rekomendacji wynikających z analizy ww. danych.

(akta kontroli tom III str. 251-298)

Główny specjalista ds. energetycznych wyjaśnił, że otrzymywane raporty były wykorzystywane m.in. podczas planowania nowych postępowań przetargowych. Wskazał ponadto, że zlecając zakres comiesięcznych opracowań, Uniwersytet przygotowywał się do wprowadzenia planów optymalizacji kosztów energii, w oparciu o wywiady z administratorami obiektów, poprzez dostosowanie mocy umownych w budynkach do potrzeb oraz wytypowania budynków do modernizacji (wymagany montaż urządzeń do kompensacji mocy biernej).

(akta kontroli tom VI str. 127-129)

1.6. W okresie objętym kontrolą Uniwersytet nie występował do OSD i sprzedawców energii elektrycznej w sprawie możliwości wprowadzenia oszczędności w ponoszeniu opłat za energię elektryczną.

Zastępca Kanclerza ds. Technicznych wyjaśnił m.in., że bezpośrednia współpraca z OSD była utrudniona ze względu na brak ustanowienia opiekuna/konsultanta dla Uczelni, a także wymianę informacji z operatorem w drodze listownej lub poczty elektronicznej. Z tego względu przedmiotowa współpraca ograniczyła się jedynie do występowania o warunki zasilania i realizację umów przyłączeniowych. Wskazał ponadto, że operatorzy sieci dystrybucyjnej nie proponowali żadnych rozwiązań mających wpływ na ponoszone koszty opłat za energię elektryczną. Odnosząc się do zagadnienia współpracy ze sprzedawcami energii elektrycznej Zastępca Kanclerza wyjaśnił, że od 2017 r. Uniwersytet dokonuje zakupu energii elektrycznej w modelu giełdowym, współpracując z firmą doradcą, która analizuje notowania giełdy towarowej i przekazuje informacje o najkorzystniejszych terminach jej zakupu. Sprzedawcy energii elektrycznej realizują zlecenia zakupu energii na okres wskazany przez Uczelnię.

(akta kontroli tom III str. 432)

Kierownik Usług Dystrybucji z innogy Stoen Operator Spółka z o.o.²⁵ poinformował NIK, że jednostka ta zobowiązana jest do przestrzegania Programu Zgodności

²⁵ UW w zakresie usług dystrybucji energii elektrycznej na terenie Warszawy współpracował głównie z innogy Stoen Operator Sp. z o.o.

w ramach świadczenia usług dystrybucji energii elektrycznej, tj. traktowania użytkowników oraz potencjalnych użytkowników systemu w takich samych przypadkach w sposób jednakowy. Odnosi się to w szczególności do: oferowanych i świadczonych usług, przyjmowania i realizacji wniosków, skarg i reklamacji, reprezentacji, negocjacji oraz udzielania informacji, i w związku z powyższym nie świadczy usług doradztwa.

(akta kontroli tom II str. 630-631, 634)

1.7. W badanym okresie Uniwersytet nie występował do OSD, z którymi zawarł umowy dystrybucyjne, o tzw. dane profilowe²⁶, ani nie przeprowadzał analiz w zakresie zużycia energii elektrycznej w poszczególnych strefach czasowych w latach 2017-2019, w celu doboru odpowiedniej grupy taryfowej.

Zastępca Kanclerza ds. Technicznych wyjaśnił, że z uwagi na realizowaną umowę na zakup energii elektrycznej, która nie obejmuje wszystkich grup taryfowych, dane profilowe w przypadku uzasadnionej zmiany grupy taryfowej nie mogą być wykorzystane. Aktualnie przygotowywany jest materiał do postępowania na zakup energii elektrycznej na kolejny czasokres, który uwzględni większy zakres grup taryfowych i zlecenie wykonania danych profilowych dla wybranych PPE będzie uzasadnione.

(akta kontroli tom III str. 349-350)

W odniesieniu do ww. wyjaśnień należy zauważyć, że udzielając w badanym okresie nowych zamówień, których przedmiotem były dostawy energii elektrycznej dla poszczególnych PPE, Uniwersytet miał możliwość zmiany grup taryfowych dla poszczególnych PPE, w celu ich dostosowania do wielkości zużycia energii w strefach czasowych.

(akta kontroli tom V str. 378-385)

1.8. W wyniku kontroli kosztów ponoszonych przez Uniwersytet z tytułu opłat za usługi dystrybucji energii elektrycznej świadczone w latach 2017-2019 dla 11 PPE stwierdzono, że w przypadku jednego z nich²⁷, zlokalizowanego w budynku przy ul. Mokotowskiej 16/20 w Warszawie (siedziba Wydziału Pedagogicznego), prawie przez cały ww. okres Uczelnia ponosiła dodatkowe opłaty dystrybucyjne za przekroczenie mocy umownej. Sprawa ta została szerzej omówiona w pkt 2.6. wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli tom III str. 267, 286, 324-328; tom IV str. 10)

1.9. W wyniku kontroli dokumentacji dwóch zamówień udzielonych firmie Elektrix S.A. na dostawy energii elektrycznej dla większości PPE należących do Uniwersytetu (umowy z 13 czerwca 2017 r. i 12 lutego 2019 r.) stwierdzono, że:

- zamówienia udzielone zostały w trybie przetargu nieograniczonego;
- szacunkowa wartość zamówień została ustalona na podstawie analizy dotychczasowego zużycia oraz aktualnych cen rynkowych energii elektrycznej;
- cena jednostkowa za dostawy energii elektrycznej czynnej, zamawiana na giełdzie towarowej na zasadach określonych w umowach, była jednolita dla wszystkich PPE, niezależnie od posiadanej grupy taryfowej.

(akta kontroli tom I str. 301, 306-312; tom IV str. 352-453; tom V str. 381-385)

W wyniku kontroli dokumentacji zamówień na usługi dystrybucji energii elektrycznej udzielonych innogy Stoen Operator Sp. z o.o. (na podstawie umowy zawartej w dniu 28 czerwca 2019 r., dotyczącej łącznie 77 PPE) oraz PGE Dystrybucja S.A.

²⁶ Dane dotyczące zużycia energii elektrycznej w oparciu o grafik dobowo – godzinowy.

²⁷ PPE nr 000001005610000000000000006981.

(na podstawie umów z 17 maja 2019 r. dotyczących czterech PPE²⁸), stwierdzono, że:

- zamówienia udzielone zostały w trybie z wolnej ręki, na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych²⁹;
- szacunkowa wartość zamówień wyliczona została na podstawie przyjętego wskaźnika procentowego (31%) udziału kosztów w prognozowanych całkowitych kosztach UW z tytułu zakupu i dystrybucji energii elektrycznej za okres czterech lat (tj. od 1 lipca 2019 r. do 30 czerwca 2023 r.).

(akta kontroli tom I str. 313-324; tom IV str. 343-351; tom V str. 381-385)

Główny specjalista ds. energetycznych wyjaśnił, że moc umowna oraz grupy taryfowe dla postępowań zostały określone na podstawie dotychczasowych umów dystrybucyjnych. Działania dotyczące zmiany aktualnie obowiązujących taryf lub mocy umownych byłyby podjęte w sytuacji zgłoszenia odpowiednich potrzeb przez jednostki organizacyjne Uniwersytetu.

(akta kontroli tom VI str. 71-75)

1.10. W zarządzeniu Rektora nr 95 z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia gospodarki finansowej przez jednostki organizacyjne Uniwersytetu, określono m.in., że kierownik jednostki organizacyjnej dysponuje wszystkim środkami finansowymi, w tym budżetowymi i przychodami własnymi oraz na podstawie powierzonych obowiązków ponosi pełną odpowiedzialność za gospodarkę finansową jednostki, którą kieruje. Zgodnie z zasadami prowadzenia kontroli wstępnej, merytorycznej, formalnej i rachunkowej, określonymi w § 7 ww. zarządzenia, dowody księgowe zewnętrzne obce, przed ich zatwierdzeniem do zapłaty, podlegać powinny kontroli wstępnej oraz pod względem formalnym, merytorycznym i rachunkowym. Kontrola merytoryczna obejmować powinna m.in. sprawdzenie, czy wykonanie danej czynności było celowe, zgodne z planem i/lub zawartymi w umowach ustaleniami dotyczącymi ilości, jakości, kosztu, czasu i miejsca wykonania, a także czy treść dokumentu jest zgodna ze stanem faktycznym. Określono również, że kontrola merytoryczna powinna być przeprowadzana przez pracowników merytorycznie odpowiedzialnych za przeprowadzenie określonej czynności.

(akta kontroli tom I str. 30, 287-289)

W wyniku badania 70 wybranych faktur wystawionych w latach 2017-2019 za usługi dystrybucji energii elektrycznej dla dwóch PPE zlokalizowanych w Warszawie, w budynkach przy ul. Długiej 46³⁰ i Smyczkowej 4³¹, ustalono, że weryfikacja tych faktur pod względem merytorycznym została dokonana i udokumentowana przez wyznaczonych pracowników jednostek organizacyjnych Uniwersytetu w sposób rzetelny i zgodny z zasadami postępowania określonymi w ww. zarządzeniu Rektora. Wszystkie faktury zostały opłacone terminowo.

(akta kontroli tom II str. 252-276)

1.11. Podmioty, od których Uniwersytet wynajmował lub użyczał pomieszczenia na prowadzenie działalności, w 2019 r. obciążyły Uczelnię (na podstawie wystawionych refaktur) kosztami z tytułu korzystania z energii elektrycznej w kwocie ogółem 122,9 tys. zł, czego 107,5 tys. zł (tj. 87,5%) dotyczyło kosztów naliczonych przez Instytut Biochemii i Biofizyki Polskiej Akademii Nauk.

(akta kontroli tom III str. 6-7)

²⁸ Zlokalizowanych w Białowieży, Pilchach, Sajzach i Urwitalcie.

²⁹ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843. Dalej także Pzp.

³⁰ Budynek dydaktyczny Wydziału Nauk Ekonomicznych.

³¹ Magazyn Zbiorów Biblioteki.

Zgodnie z zasadami postępowania określonymi w akcie notarialnym z dnia 6 listopada 1997 r., dotyczącym ustanowienia przez PAN na rzecz Uniwersytetu użytkowania na czas nieoznaczony pomieszczeń w budynkach przy ul. Pawińskiego 5 w Warszawie, Uniwersytet ponosić miał rzeczywiste koszty utrzymania i eksploatacji tych pomieszczeń, proporcjonalnie do zajmowanej powierzchni lub na podstawie rachunków i faktur określających poniesione koszty - obciążające Uniwersytet.

(akta kontroli tom III str. 8-13)

W wyniku badania dokumentacji z dokonywanych w 2019 r. rozliczeń za energię elektryczną, stwierdzono, że do faktur wystawionych w tym zakresie przez Instytut Biochemii i Biofizyki PAN dołączane były faktury wystawione przez OSD i sprzedawców energii elektrycznej oraz szczegółowe rozliczenia (w wersji tabelarycznej), dotyczące podziału kosztów na poszczególnych użytkowników obiektów, proporcjonalnie do zajmowanej przez nich powierzchni.

(akta kontroli tom III str. 22-199)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W Uniwersytecie nie przeprowadzano w latach 2017-2019 analiz danych otrzymywanych od OSD pod kątem optymalizacji kosztów z tytułu opłat dystrybucyjnych za energię elektryczną. Nie analizowano dostosowania do faktycznych potrzeb mocy umownej określonej dla poszczególnych PPE w umowach dystrybucyjnych oraz możliwych do podjęcia działań ukierunkowanych na obniżenie kosztów ponoszonych z tego tytułu. Nie podejmowano również działań na rzecz dokonania rozeznania zużycia energii w poszczególnych strefach czasowych w odniesieniu do poszczególnych PPE, w celu doboru właściwej grupy taryfowej uwzględniającej zapotrzebowanie na energię w poszczególnych strefach czasowych.

Zdaniem NIK, brak analiz w tym zakresie nie pozwalał na uzyskanie oszczędności w opłatach za dystrybucję energii elektrycznej, o czym świadczą wyniki kontroli przedstawione w dalszej części wystąpienia pokontrolnego. Jedną z przyczyn tej sytuacji był fakt, że żadnej komórce organizacyjnej Uczelni nie przypisano obowiązków dotyczących przeprowadzenia analiz ponoszonych kosztów energii elektrycznej pod kątem ich optymalizacji.

OCENA CZĄSTKOWA

W Uniwersytecie w sposób rzetelny sprawdzano faktury wystawione przez OSD za usługi dystrybucji energii elektrycznej oraz terminowo regulowano wynikające z nich zobowiązania. Nie przeprowadzano jednak analiz dotyczących optymalizacji kosztów z tego tytułu, obejmujących m.in. dostosowanie do faktycznych potrzeb mocy umownej i strefowej grupy taryfowej określonej dla poszczególnych PPE w umowach dystrybucyjnych. Zagadnienia te nie były również przedmiotem kontroli wewnętrznych i audytów.

OBSZAR

2. Podejmowanie działań w zakresie wprowadzenia oszczędności w kosztach energii elektrycznej

Opis stanu
faktycznego

2.1. Jak wskazano w pkt 1.4. wystąpienia pokontrolnego, w okresie objętym kontrolą w Uniwersytecie nie sporządzano pisemnych analiz dotyczących optymalizacji kosztów z tytułu energii elektrycznej w odniesieniu do poszczególnych PPE.

(akta kontroli tom I str. 297, 300-301; tom III str. 205, 208, 347-349)

2.2. Spośród 53 PPE znajdujących się w obiektach Uniwersytetu z grupami taryfowymi B2x i C2x, przed okresem objętym kontrolą urządzenia do kompensacji

energii biernej (indukcyjnej lub/i pojemnościowej) zainstalowane zostały w odniesieniu do 20 PPE. Dla dwóch PPE „Stacja PZO Centrum”, urządzenia takie zainstalowane zostały w „Rozdzielni RGNN”, z której w sposób pośredni zasilane były 22 budynki na terenie „Kampusu Centralnego”.

(akta kontroli tom I str. 302-303, 315-414; tom II str. 16-23, 286-289)

Zastępca Kanclerza ds. Technicznych wyjaśnił, że instalacja urządzeń kompensacji mocy biernej pojemnościowej i indukcyjnej stanowi standardowe rozwiązanie w budynkach nowych oraz remontowanych.

(akta kontroli tom III str. 350-351)

W latach 2017-2019 urządzenia do kompensacji energii biernej zainstalowane zostały w następujących obiektach:

- w budynku przy ul. Banacha 2 w Warszawie (siedziba Wydziału Matematyki, Informatyki, Mechaniki) – wydatki na ten cel wyniosły 19,5 tys. zł brutto;
- w budynku przy ul. Żwirki i Wigury 97/99 w Warszawie (siedziba Domu Studenta nr 1) – wydatki na ten cel wyniosły 13,5 tys. zł brutto;
- w budynku przy ul. Długiej 44/50 w Warszawie (siedziba Wydziału Nauk Ekonomicznych) – wydatki na ten cel wyniosły 13,5 tys. zł brutto;
- w budynku przy ul. Żwirki i Wigury 93 w Warszawie (siedziba Wydziału Geologii) – wydatki na ten cel wyniosły 51,1 tys. zł brutto.

We wszystkich czterech przypadkach efektem zainstalowania ww. urządzeń była eliminacja bądź istotne zmniejszenie ponoszonych przez Uniwersytet opłat za energię bierną. Przykładowo, zgodnie z fakturami OSD dotyczącymi PPE w budynku przy ul. Banacha 2, wystawionymi za lipiec i sierpień 2017 r., opłaty za energię bierną pojemnościową wyniosły (odpowiednio): 4 044,06 i 4 781,48 zł netto, a po zainstalowaniu urządzenia do kompensacji energii biernej pojemnościowej, wysokość opłaty z tego tytułu, naliczona w fakturze za styczeń 2018 r., wyniosła jedynie 1,02 zł netto.

(akta kontroli tom I str. 302-304, 325- 414; tom II str. 286-289; tom IV str. 12-24; tom VI str.132-134)

W wyniku badania kosztów poniesionych przez Uniwersytet z tytułu opłat za energię bierną w odniesieniu do czterech PPE (wybranych do szczegółowych badań kontrolnych) ustalono m.in., że:

- dla PPE znajdującego się w budynku przy ul. Długiej 46 w Warszawie – koszty z tytułu opłat za energię bierną w wysokości 21,9 tys. zł netto (w tym 17,9 tys. zł za energię bierną pojemnościową oraz 4,0 tys. zł za energię bierną indukcyjną), stanowiły 15,8% ogółu kosztów z tytułu opłat za dystrybucję energii elektrycznej (138,4 tys. zł netto) oraz równowartość 38,7% kosztów z tytułu opłat za dystrybucję energii elektrycznej czynnej (56,6 tys. zł netto)³²;
- dla PPE znajdującego się w budynku przy ul. Bednarskiej 2/4 w Warszawie – koszty z tytułu opłat za energię bierną w wysokości 34,5 tys. zł (dotyczące w całości energii biernej pojemnościowej) stanowiły 33,4% ogółu kosztów z tytułu opłat za dystrybucję energii elektrycznej (103,3 tys. zł netto) oraz równowartość 114,2% kosztów z tytułu opłat za dystrybucję energii elektrycznej czynnej (30,2 tys. zł netto);
- dla dwóch PPE będących w budynku przy ul. Hożej 69 w Warszawie – łączne koszty z tytułu opłat za energię bierną w wysokości 43,7 tys. zł netto (dotyczące w całości energii biernej indukcyjnej), stanowiły 26,5% ogółu kosztów z tytułu

³² Tj. opłat uzależnionych od wielkości zużytej energii czynnej.

opłat za dystrybucję energii (164,6 tys. zł netto) oraz równowartość 249,7% kosztów z tytułu opłat za dystrybucję energii czynnej (17,5 tys. zł netto).

(akta kontroli tom III str. 202-218, 324-328)

Zastępca Kanclerza ds. Technicznych w wyjaśnieniach wskazał m.in., że odnośnie do:

- PPE w budynku przy ul. Długiej 46 w Warszawie - w połowie grudnia 2019 r. uruchomiono baterię dławików do kompensacji mocy biernej pojemnościowej, co skutkowało zmniejszeniem opłat za energię bierną pojemnościową. Podczas gdy zgodnie z fakturą za listopad 2019 r. opłata za ponadumowny pobór energii biernej pojemnościowej wyniosła 1 248,87 zł netto, to zgodnie z fakturą za styczeń 2020 r. wysokość opłaty z tego tytułu wyniosła 59,46 zł netto;
- PPE w budynku przy ul. Bednarskiej 2/4 w Warszawie - w 2015 r. zakończył się kapitalny remont zabytkowej części zabudowy, co spowodowało zmianę w charakterystyce pobieranej energii. W celu ograniczenia opłat za pobór energii biernej zaplanowano modernizację w 2020 r. układu do kompensacji mocy indukcyjnej, zainstalowanego w budynku w 2002 r.;
- dwóch PPE w budynku przy ul. Hożej 69 w Warszawie - w latach 90-tych w budynku zainstalowano urządzenia kompensacji mocy indukcyjnej. Do 2015 r. był on użytkowany wyłącznie przez Wydział Fizyki, a obecnie w części również przez Wydział Lingwistyki, który od stycznia 2021 r. zostanie przeniesiony do nowego budynku. Istniejący budynek zostanie wyłączony z eksploatacji i poddany kapitalnej przebudowie. Czynności przygotowawcze rozpoczęte zostaną w 2020 r.

(akta kontroli tom III str. 204-218)

2.4. Spośród 53 PPE, które wg stanu na dzień 30 listopada 2019 r. zakwalifikowane zostały (w umowach z OSD) do grup taryfowych B2x i C2x, w 52 przypadkach były to grupy taryfy jednostrefowe (tj. B21- 20 PPE i C21 - 32 PPE). W jednym przypadku PPE zakwalifikowano do grupy taryfowej trójstrefowej C23.

(akta kontroli tom II str. 15)

Jak wskazano wyżej, Uniwersytet nie występował do OSD o dane profilowe w celu doboru odpowiedniej strefowej grupy taryfowej dla poszczególnych PPE.

(akta kontroli tom III str. 349-350)

Na podstawie danych profilowych pozyskanych na potrzeby kontroli NIK od PKP Energetyka S.A., dotyczących średniej dobowej struktury zużycia energii czynnej w październiku 2019 r. w PPE nr PL-PKPE_1465009529_01 znajdującym się w obiekcie przy ul. Kupieckiej 32 w Warszawie („Stacja PZO”)³³ stwierdzono, że biorąc pod uwagę ustalone dla poszczególnych strefowych grup taryfowych jednostkowe stawki opłaty za składnik zmienny stawki taryfowej, najkorzystniejsze byłoby zastosowanie dla ww. PPE, w miejsce jednostrefowej grupy taryfowej B21, trójstrefowej grupy taryfowej B23. Opłata dystrybucyjna z tytułu składnika zmiennego stawki sieciowej w grupie taryfowej B21 za ten miesiąc wyniosła 52,3 tys. zł netto, podczas gdy w przypadku zastosowania grupy taryfowej trójstrefowej B23 wyniosłaby ona 30,4 tys. zł netto, tj. mniej o 21,9 tys. zł (41,8%).

(akta kontroli tom II str. 8-12; tom III str. 331; tom VI str. 400-401)

Należy dodać, że jednostkowe stawki opłaty z tytułu zmiennego składnika stawki sieciowej, określone w obowiązujących w badanym okresie taryfach PKP Energetyki S.A., dla jednostrefowej grupy taryfowej B21 były prawie dwukrotnie wyższe od najwyższych tego rodzaju stawek ustalonych dla poszczególnych stref

³³ Wykorzystywanym przez Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego UW.

czasowych w grupach taryfowych B22 i B23, co powodowało, że niezależnie od struktury poboru (zużycia) energii elektrycznej w ciągu doby, największe opłaty z tego tytułu ponoszone były w przypadku PPE z grupą taryfową B21³⁴.

(akta kontroli tom II str. 610-620)

Według wyliczeń NIK, w sytuacji gdyby dla PPE nr PL-PKPE_1465009529_01, zastosowana została grupa taryfowa B23, zamiast grupy B21, Uniwersytet zaoszczędziłby na zmiennych opłatach dystrybucyjnych za lata 2017-2019 co najmniej 798,5 tys. zł netto³⁵. Biorąc pod uwagę fakt, że zastosowanie grupy taryfowej B23 w miejsce B21 skutkowałaby wzrostem kosztów z tytułu opłaty stałej opłaty sieciowej w ww. okresie o 71,7 tys. zł netto oraz wzrostem kosztów z tytułu opłaty abonamentowej o 0,5 tys. zł netto³⁶, oszczędności Uniwersytetu na opłatach dystrybucyjnych wyniosłyby co najmniej 726,3 tys. zł netto (tj. 893,3 tys. zł brutto).

(akta kontroli tom III str. 331; tom IV str. 11; tom VI str. 454-455)

Obowiązujące w badanym okresie zasady i warunki świadczenia przez PKP Energetyka S.A. usług dystrybucyjnych dla PPE nr PL-PKPE_1465009529_01, wykorzystywanego na potrzeby funkcjonowania Interdyscyplinarnego Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego UW, określone zostały w zawieranych kolejno następujących umowach dystrybucyjnych:

- z dnia 30 września 2015 r., którą podpisał z-ca dyrektora tej jednostki;
- z dnia 25 maja 2018 r., którą podpisał dyrektor tej jednostki.

W obu umowach ustalono dla ww. PPE grupę taryfową jednostrefową B21.

Zgodnie z tymi umowami oraz taryfami PKP Energetyki S.A. obowiązującymi w latach 2017-2019, o zmianę grupy taryfowej dla ww. PPE można było wystąpić nie częściej niż raz na 12 miesięcy oraz każdorazowo w przypadku zmian cen i stawek opłat, nie później jednak niż w ciągu 60 dni od daty wejścia w życie nowej taryfy.

(akta kontroli tom IV str. 229-294; tom V str. 1-333)

Dyrektor Departamentu Regulacji i Handlu oraz Dyrektor Departamentu Zarządzania Ruchem Sieci z PKP Energetyka S.A. w pismach z 7 i 11 lutego 2020 r. poinformowali kontrolera NIK, że zgodnie z zasadami postępowania określonymi w taryfie oraz umowach dystrybucyjnych, każdy podmiot, z którym zawarto tego rodzaju umowę, może dokonać zmiany grupy taryfowej raz na dwanaście miesięcy i nie ponosi kosztów związanych ze zmianą grupy taryfowej. Dokonanie zmiany grupy taryfowej na grupę B22 lub B23 dla PPE (PL_PKPE_1465009529_01) wiąże się wyłącznie z przeprogramowaniem licznika, która to usługa, zgodnie z cennikiem usług dodatkowych Spółki, kosztuje 491,25 zł.

(akta kontroli tom II str. 622-629)

P.o. Dyrektora ICM wyjaśnił m.in., że powyższe wyliczenia nie uwzględniają:

- ceny zakupu energii elektrycznej czynnej, która może również być zróżnicowana dla poszczególnych stref czasowych, której zakup jest

³⁴ Zgodnie z ww. taryfami: dla grupy taryfowej B21 stawka ta wynosiła: do 7 lipca 2018 r. - 89,31 zł/MWh, a następnie od 8 lipca 2018 r. - 86,45 zł/MWh; dla grupy taryfowej B22 stawka ta wynosiła: do 7 lipca 2018 r. - w szczycie i poza szczytem jednolicie 49,29 zł/MWh, a następnie od 8 lipca 2018 r. - w szczycie 51,21 zł/MWh, a poza szczytem - 50,23 zł; dla grupy taryfowej B23 stawka ta wynosiła: do 7 lipca 2018 r. - w szczycie przedpołudniowym, w szczycie popołudniowym i w pozostałych godzinach jednolicie 46,78 zł/MWh, a następnie od 8 lipca 2018 r. - w szczycie przedpołudniowym - 50,34 zł/MWh, w szczycie popołudniowym - 50,76 zł/MWh, w pozostałych godzinach - 50,05 zł/MWh.

³⁵ Kwotę tę wyliczono w wyniku porównania kosztów poniesionych faktycznie przez Uniwersytet z tytułu zmiennego składnika stawki sieciowej za lata 2017-2019 z maksymalnymi kosztami, jakie poniosłaby Uczelnia z tytułu przedmiotowej opłaty, gdyby ww. PPE posiadała w tym okresie trójstrefową grupę taryfową B23, przy czym przy wyliczaniu kosztów za 2019 r. uwzględniono pozyskane od OSD dane profilowe dotyczące faktycznej struktury zużycia energii elektrycznej w ciągu doby w tym roku.

³⁶ Z uwagi na fakt, że ustalone w taryfach PKP Energetyki S.A. stawki stałej opłaty sieciowej oraz opłaty abonamentowej były wyższe dla grupy taryfowej B23 niż dla grupy taryfowej B21.

znaczącym składnikiem kosztów i której zużycie w czasie okresów szczytu może zniwelować oszczędności uzyskane z tańszą jej dystrybucją i niższym kosztem w czasie poza szczytowym;

- dobowego zróżnicowania zużycia energii elektrycznej czynnej, co w przypadku obiektu typu centrum przetwarzania danych oznacza największe zużycie energii w czasie obejmującym szczyt przedpołudniowy i popołudniowy (moc pobierana w okresie szczytu popołudniowego może przekraczać o ponad 50% moc pobieraną w okresie poza szczytowym). Do złożonych wyjaśnień załączony został przykładowy wykres mocy pobieranej przez obiekt przy ul. Kupieckiej, który zdaniem p.o. Dyrektora przedstawia, iż wskazane różnice nie są stałe w ciągu roku i wynikają głównie z różnej wydajności systemów chłodzenia w zależności od warunków atmosferycznych. Zdaniem p.o. Dyrektora analiza NIK nie jest wystarczająca do podjęcia decyzji o wyborze optymalnej taryfy, w szczególności nie można mieć pewności co do stałości warunków funkcjonowania obiektu w przyszłości.

P.o. Dyrektora wskazał ponadto, że ICM udostępnia zasoby obliczeniowe Centrum Komputerów o Dużej Mocy obliczeniowej³⁷ (główne zasoby zlokalizowane w obiekcie przy ul. Kupieckiej) całemu środowisku akademickiemu w kraju w postaci grantów naukowych (przydzielonych czasów obliczeniowych). Użytkownicy ci mają dostęp do zasobów obliczeniowych non stop, poprzez system kolejowania zadań obliczeniowych. ICM nie ma wpływu na to, w jakim przedziale czasowym są uruchamiane obliczenia. Z uwagi na brak możliwości określenia obciążenia w poszczególnych strefach czasowych, wybrano stawkę taryfową całodobową B21.

(akta kontroli tom VI str. 1-7, 137-139)

W odniesieniu do ww. wyjaśnień NIK zauważa, że w badanym okresie w ICM nie przeprowadzano analiz, których przedmiotem byłaby ocena prawidłowości doboru strefowej grupy taryfowej dla PPE przy ul. Kupieckiej, pod kątem minimalizacji kosztów z tytułu dystrybucji i dostaw energii elektrycznej. ICM nie dysponował ponadto informacjami dotyczącymi ceny jednostkowej dostawy energii elektrycznej w przypadku, gdyby zamiast grupy taryfowej B21 obowiązywała grupa taryfowa B23. Należy dodać, że w badanym okresie, zgodnie z umowami zawartymi przez Uniwersytet z firmą Elektrix S.A., których przedmiotem była dostawa energii elektrycznej dla większości PPE należących do Uczelni (umowy z 13 czerwca 2017 r. i 12 lutego 2019 r.), cena jednostkowa za dostawy energii elektrycznej czynnej określana była w jednakowej wysokości dla wszystkich PPE (których dotyczyły te umowy), niezależnie od posiadanej grupy taryfowej. Na etapie organizacji postępowań przetargowych poprzedzających zawarcie tych umów, ICM nie zgłosił jednak potrzeby uwzględniania w nich PPE przy ul. Kupieckiej. Przedmiotowe PPE objęte zostało umowami zawartymi w 2017 r. i 2019 r.³⁸ z Elektrix S.A. dopiero na podstawie aneksów z 7 maja 2019 r.

(akta kontroli tom I str. 301, 306-312; tom IV str. 352-453; tom V str. 378-385, 402-406, 412-416; tom VI str. 1-7, 127-129, 132-134, 449-453)

2.5. Zgodnie z taryfami ustalonymi przez OSD, z którymi Uniwersytet zawarł umowy dystrybucyjne, dokonanie zmiany zastosowanej w części przypadków grupy taryfowej C2x na C1x skutkowałoby obniżeniem opłat dystrybucyjnych z tytułu stałego składnika stawki sieciowej. Grupa taryfowa C1x mogła być jednak zastosowana wyłącznie dla PPE zasilanych z sieci elektroenergetycznych niskiego

³⁷ P.o. Dyrektora ICM do złożonych wyjaśnień załączył wykres, na którym zaprezentowano procentowe obciążenie oraz liczba aktywnych zadań dla największego superkomputera zainstalowanego w obiekcie przy ul. Kupieckiej 32 na przestrzeni ostatnich 3 lat.

³⁸ Umowa z 12 lutego 2019 r. weszła w życie z dniem 1 lipca 2019 r.

napięcia o mocy umownej nie większej niż 40 kW i prądzie znamionowym zabezpieczenia przedlicznikowego nie większym niż 63A.

(akta kontroli tom II str. 610-620; tom III str. 492, 507-508)

Ustalono, że spośród 33 PPE z grupami taryfowymi C2x, znajdujących się w obiektach należących do Uniwersytetu, żaden nie spełniał jednocześnie obu tych kryteriów.

(akta kontroli tom II str. 16-23)

2.6. Dobór mocy umownej do potrzeb w zakresie poboru mocy ustalonej dla danego PPE w umowach zawartych z OSD, miał istotne znaczenie dla wysokości opłat za dystrybucję energii elektrycznej. Im wyższa była bowiem ustalona w ww. umowach wartość mocy umownej, tym wyższa była wysokość pobieranej stałej opłaty dystrybucyjnej³⁹. Przekraczanie limitu mocy umownej skutkowało natomiast naliczaniem przez OSD dodatkowych opłat dystrybucyjnych.

(akta kontroli tom II str. 616-620; tom III str. 499, 507-508)

W wyniku badania opłat ponoszonych przez Uniwersytet za usługi dystrybucyjne świadczone w latach 2017-2019 dla 11 PPE stwierdzono, że w przypadku jednego z nich Uczelnia poniosła znaczące koszty z tytułu opłat za przekroczenia mocy umownej (w łącznej kwocie 20,4 tys. zł netto). Dotyczyło to PPE znajdującego się w budynku przy ul. Mokotowskiej 16/20 w Warszawie (siedziba Wydziału Pedagogicznego), w którym jedynie w miesiącach letnich, tj. od lipca do września, pobór mocy nie przekroczył poziomu mocy umownej określonego w umowie dystrybucyjnej w wymiarze 39 kW. W pozostałych miesiącach (z wyłączeniem czerwca 2018 r.) maksymalna moc pobrana przekraczała moc umowną i kształtowała się w przedziale od 39,80 do 216,9 kW. Z tytułu przedmiotowych przekroczeń innogy Stoen Operator Sp. z o.o. obciążał Uniwersytet dodatkowymi opłatami. Pomimo ponoszenia dodatkowych opłat Uniwersytet nie podjął w badanym okresie działań na rzecz dostosowania do faktycznych potrzeb mocy umownej określonej dla tego PPE.

(akta kontroli tom III str. 267, 286, 324-328; tom IV str. 10)

Zastępca Kanclerza ds. Technicznych oraz Dziekan Wydziału Pedagogicznego wyjaśnili m.in., że budynek przy ul. Mokotowskiej od 2017 r. był użytkowany bezumownie⁴⁰, co uniemożliwiało podjęcie działań właścicielskich zmierzających do uporządkowania gospodarki energetycznej. Kwestia ta powinna zostać uregulowana do końca I kwartału 2020 r.

(akta kontroli tom III str. 434, 469-476; tom VI str. 322-323)

W wyniku kontroli stwierdzono również przypadki niepodjęcia przez Uniwersytet działań na rzecz dostosowania mocy umownej do faktycznych potrzeb, w sytuacjach w których pobór mocy w poszczególnych PPE był znacznie niższy od limitu mocy umownej określonego w umowach dystrybucyjnych.

Analiza stopnia wykorzystania w latach 2017-2019 mocy umownej ustalonej dla wybranych siedmiu PPE znajdujących się w Warszawie (przeprowadzona na podstawie danych podanych w fakturach wystawionych przez innogy Stoen Operator Sp. z o.o.) wykazała, że w pięciu PPE, w ani jednym miesiącu z tego okresu wykorzystanie mocy nie przekroczyło 40% jej wartości umownej, określonej w umowach dystrybucyjnych:

³⁹ Opłata stała dystrybucyjna stanowi iloczyn wartości mocy umownej i ustalonego dla danej grupy taryfowej składnika stałego stawki sieciowej.

⁴⁰ Umowa z 18 stycznia 2007 r. w sprawie użytkowania tego budynku przez Uniwersytet obowiązywała do 19 stycznia 2017 r.

- w PPE (przyłącze nr 1) zlokalizowanym przy ul. Belwederskiej 26/30 w Warszawie (obiekt hotelowy „HERA”) maksymalna moc pobrana kształtowała się w poszczególnych miesiącach w przedziale od 7 do 29 kW⁴¹, co stanowiło od 5,8 do 24,2% mocy umownej ustalonej dla tego PPE (120 kW);
- w PPE (przyłącze 2) zlokalizowanym przy ul. Belwederskiej 26/30 w Warszawie (obiekt hotelowy „HERA”) maksymalna moc pobrana kształtowała się w poszczególnych miesiącach w przedziale od 23 do 34 kW⁴², co stanowiło od 20,9 do 30,9% mocy umownej ustalonej dla tego PPE (110 kW);
- w PPE zlokalizowanym przy Al. Niepodległości 22 w Warszawie (Biuro Gospodarcze) maksymalna moc pobrana kształtowała się w poszczególnych miesiącach w przedziale od 14 do 44 kW⁴³, co stanowiło od 8,8 do 27,5% mocy umownej ustalonej dla tego PPE (160 kW);
- w PPE zlokalizowanym przy Al. Ujazdowskich 4 w Warszawie („Ogród Botaniczny”), maksymalna moc pobrana kształtowała się w poszczególnych miesiącach w przedziale od 41 do 77 kW⁴⁴, co stanowiło od 20,5 do 38,5% mocy umownej ustalonej dla tego PPE (200 kW);
- w PPE zlokalizowanym przy ul. Bednarskiej 2/4 w Warszawie (Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii), maksymalna moc pobrana kształtowała się w poszczególnych miesiącach w przedziale od 16 do 40 kW⁴⁵, co stanowiło od 16,0 do 40,0% mocy umownej ustalonej dla tego PPE (100 kW).

W pozostałych dwóch PPE objętych badaniami kontrolnymi, w latach 2017-2019 występowały nieliczne miesiące, w których moc pobrana przekraczała 60% mocy umownej, jednocześnie występowały długotrwałe okresy, w których moc pobrana nie przekroczyła 40% mocy umownej:

- w PPE zlokalizowanym w budynku przy ul. Żurawiej 4 w Warszawie (Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji⁴⁶), maksymalna moc pobrana kształtowała się w poszczególnych miesiącach w przedziale od 10 do 92 kW⁴⁷, co stanowiło od 10,5 do 96,8% mocy umownej ustalonej dla tego PPE (95 kW), przy czym wykorzystanie powyżej 60% wartości mocy umownej (tj. 38 kW) wystąpiło w ww. okresie jedynie w trzech miesiącach, tj. w styczniu 2017 r. (maksymalna moc pobrana w tym miesiącu wyniosła 42 kW), w lipcu 2019 r. (92 kW) oraz w sierpniu 2019 r. (76 kW);
- w PPE zlokalizowanym w budynku przy ul. Długiej 46 w Warszawie (Wydział Nauk Ekonomicznych), maksymalna moc pobrana kształtowała się w poszczególnych miesiącach w przedziale od 29 do 70 kW⁴⁸, przy czym wykorzystanie powyżej 60% mocy umownej (która w tym okresie wynosiła 110 kW, a od kwietnia 2018 r. – 190 kW), wystąpiło jedynie w marcu i maju 2017 r. oraz w marcu 2018 r., natomiast w okresie od lipca do października 2017 r., oraz przez cały okres po zwiększeniu mocy umownej do 190 kW jej wykorzystanie nie przekroczyło 40%.

(akta kontroli tom III str. 313-323)

W odniesieniu do powyższych danych należy zauważyć, że zgodnie z zasadami postępowania określonymi w taryfach innogy Stoen Operator Sp. z o.o., Uniwersytet miał możliwość dokonywania raz w roku (przy zamawianiu mocy umownej

⁴¹ W tym w 2017 r. w przedziale od 7 do 20,5 kW; w 2018 r. - od 16 do 29 kW; w 2019 r. - od 22 do 27 kW.

⁴² W tym w 2017 r. w przedziale od 25 do 34 kW; w 2018 r. - od 23 do 33 kW; w 2019 r. - od 23 do 32 kW.

⁴³ W tym w 2017 r. w przedziale od 19 do 44 kW; w 2018 r. - od 14 do 39 kW; w 2019 r. - od 16 do 42 kW.

⁴⁴ W tym w 2017 r. w przedziale od 53 do 77 kW; w 2018 r. - od 50 do 67 kW; w 2019 r. - od 41 do 63 kW.

⁴⁵ W tym w 2017 r. w przedziale od 16 do 40 kW; w 2018 r. - od 19 do 36 kW; w 2019 r. - od 22 do 34 kW.

⁴⁶ Dalej: WSNSiR.

⁴⁷ W tym w 2017 r. w przedziale od 11 do 42 kW; w 2018 r. - od 10 do 33 kW; w 2019 r. - od 13 do 92 kW.

⁴⁸ W tym w 2017 r. w przedziale od 29 do 69 kW; w 2018 r. - od 44 do 70 kW; w 2019 r. - od 37 do 70 kW.

na kolejny rok) zmiany wielkości mocy umownej dla poszczególnych PPE w celu jej dostosowania do faktycznych potrzeb. Ponadto dopuszczono możliwość zamawiania mocy umownej w niejednakowych wielkościach na poszczególne okresy, nie krótsze niż jeden miesiąc, co pozwoliłoby dostosować moc umowną do cyklicznych wahań zapotrzebowania na moc w poszczególnych porach roku. Z rozwiązania tego nie skorzystano.

(akta kontroli tom III str. 499)

Oszczędności w stałej opłacie dystrybucyjnej, które można uzyskać dzięki dostosowaniu mocy umownej do faktycznych potrzeb, zależą od przyjętej metody wyliczania potrzeb w tym zakresie na kolejne lata.

Według metodyki opracowanej przez NIK dla potrzeb niniejszej kontroli, uwzględniającej przy wyliczaniu mocy skorygowanej dopuszczalność różnicowania mocy umownej na poszczególne miesiące, ustalony dla danego PPE zakres dopuszczalnej mocy umownej minimalnej i maksymalnej oraz faktyczny pobór mocy w analogicznych okresach (miesiącach) w latach wcześniejszych, powiększony o 25% zapas mocy umownej⁴⁹, dane dotyczące skorygowanej wysokości opłaty stałej dystrybucyjnej dla siedmiu PPE oraz możliwych do uzyskania w latach 2018-2019 oszczędności w tym zakresie, kształtują się następująco:

- PPE (załącznik nr 1) zlokalizowane przy ul. Belwederskiej 26/30 w Warszawie (obiekt hotelowy „HERA”) – 5,7 tys. zł netto, co w zestawieniu z faktycznie poniesionymi wydatkami z tego tytułu (27,3 tys. zł netto) oraz przy uwzględnieniu opłat za występujące przypadki przekroczenia skorygowanej mocy umownej (1,6 tys. zł⁵⁰) oznaczałoby oszczędność w kwocie 20,0 tys. zł netto;
- PPE (załącznik 2) zlokalizowane przy ul. Belwederskiej 26/30 w Warszawie (obiekt hotelowy „HERA”) – 8,4 tys. zł netto, co w zestawieniu z faktycznie poniesionymi wydatkami z tego tytułu (25,0 tys. zł netto) oznaczałoby oszczędność w kwocie 16,6 tys. zł netto;
- PPE zlokalizowane przy Al. Niepodległości 22 w Warszawie (Biuro Gospodarcze) - 9,9 tys. zł netto, co w zestawieniu z faktycznie poniesionymi wydatkami z tego tytułu (36,4 tys. zł netto) oznaczałoby oszczędność w kwocie 26,5 tys. zł netto;
- PPE zlokalizowane przy Al. Ujazdowskich 4 w Warszawie (Ogród Botaniczny) – 17,9 tys. zł netto, co w zestawieniu z faktycznie poniesionymi wydatkami z tego tytułu (45,5 tys. zł netto) oznaczałoby oszczędność w kwocie 27,6 tys. zł netto;
- PPE zlokalizowane przy ul. Bednarskiej 2/4 w Warszawie (Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii) - 8,6 tys. zł netto, co w zestawieniu z faktycznie poniesionymi wydatkami z tego tytułu (22,8 tys. zł netto) oznaczałoby oszczędność w kwocie 14,2 tys. zł netto;
- PPE zlokalizowane przy ul. Żurawiej 4 w Warszawie (Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji) – 8,2 tys. zł netto, co w zestawieniu z faktycznie poniesionymi wydatkami z tego tytułu (21,6 tys. zł netto) oraz przy uwzględnieniu opłat za występujące przypadki przekroczenia skorygowanej

⁴⁹ W 2018 r. wyliczono skorygowaną moc umowną dla każdego okresu rozliczeniowego poprzez uwzględnienie wysokości poboru mocy w analogicznym okresie 2017 r., powiększonej o 25% zapas mocy. W 2019 r. wyliczono skorygowaną moc umowną poprzez uwzględnienie większej z dwóch wartości poboru mocy w analogicznych okresach 2017 r. i 2018 r., powiększonej o 25% zapas mocy.

⁵⁰ Szacunkowa opłata za przekroczenie skorygowanej mocy umownej w styczniu i lutym, wrześniu, październiku i listopadzie 2018 r. oraz w kwietniu i maju 2019 r., przy wyliczaniu której przyjęto skrajnie niekorzystne założenie, że wszystkie 10 największych poborów mocy przekraczało w tych miesiącach moc skorygowaną odpowiednio o 4, 2, 2, 2, 4, 1 i 2 kW.

mocy umownej (11,1 tys. zł⁵¹) oznaczałoby oszczędność w kwocie 2,3 tys. zł netto;

- PPE zlokalizowane przy ul. Długiej 46 w Warszawie (Wydział Nauk Ekonomicznych) – 15,4 tys. zł netto, co w zestawieniu z faktycznie poniesionymi wydatkami z tego tytułu (41,0 tys. zł netto) oraz przy uwzględnieniu opłat za występujące przypadki przekroczenia skorygowanej mocy umownej (4,5 tys. zł⁵²) oznaczałoby oszczędność w kwocie 21,1 tys. zł netto.

Uniwersytet nie wystąpił do OSD o dokonanie w 2020 r. zmiany mocy umownej dla ww. siedmiu PPE, w związku z czym wysokość opłaty stałej dystrybucyjnej dla tych PPE w 2020 r. wyniesie ogółem 119,1 tys. zł netto. Przy zastosowaniu przedstawionej wyżej metodyki ustalania mocy skorygowanej⁵³, opłata z tego tytułu wyniosłaby łącznie 43,4 tys. zł netto, co oznaczałoby oszczędności w kwocie ogółem 75,7 tys. zł netto (w przypadku niewystępowania w tym okresie przekroczeń skorygowanej mocy umownej).

(akta kontroli tom III str. 200-203, 313-321)

Zastępca Kanclerza ds. Technicznych, wyjaśniając przyczyny braku podjęcia działań na rzecz dostosowania w ww. przypadkach mocy umownej do faktycznych potrzeb, wskazywał m.in. na przeprowadzane remonty poszczególnych obiektów. Wskazywał jednocześnie, że bieżąca analiza mocy umownej leżała w gestii administratorów poszczególnych obiektów.

(akta kontroli tom III str. 333)

Odnosząc się do tych wyjaśnień NIK zauważa, że wskazywane w nich przyczyny nie tłumaczą długotrwałości okresów zaniechań w podejmowaniu działań na rzecz dostosowania mocy umownej do aktualnych potrzeb w odniesieniu do ww. PPE. Należy również zauważyć, że kierownicy niektórych jednostek organizacyjnych, których dotyczyły ww. ustalenia wskazywali, że w jednostkach przez nich kierowanych nie były dokonywane analizy dotyczące optymalizacji mocy umownej, gdyż nie zatrudniają pracowników posiadających kwalifikacje pozwalające na przeprowadzanie takich analiz, oraz że zadania w tym zakresie, zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Administracji Uniwersytetu, powinny być realizowane przez komórki organizacyjne Uczelni podległe zastępcy kanclerza ds. technicznych, w tym przez głównego specjalistę ds. energetycznych.

(akta kontroli tom VI str. 357-360, 369, 372-373, 402, 407-409, 414-416)

2.7. W obiektach należących do Uniwersytetu, w których znajdowało się więcej niż jeden PPE z grup taryfowych B2x lub C2x, nie stosowano tzw. sumatorów mocy⁵⁴, w celu obniżenia opłat za dystrybucję energii elektrycznej.

Zastępca Kanclerza ds. Technicznych wyjaśnił, że OSD nie oferowali rozwiązania z zastosowaniem sumatora mocy, a Uczelnia nie występowała do nich z propozycją wdrożenia takiego rozwiązania.

(akta kontroli tom II str. 16-23, 286, 290)

⁵¹ Szacunkowa opłata za przekroczenie skorygowanej mocy umownej w lipcu i sierpniu 2019 r., przy wyliczaniu której przyjęto skrajnie niekorzystne założenie, że wszystkie 10 największych poborów mocy przekraczało w tych miesiącach moc skorygowaną odpowiednio o 64 i 48 kW.

⁵² Szacunkowa opłata za przekroczenie skorygowanej mocy umownej w okresie od lipca do października 2018 r., przy wyliczaniu której przyjęto skrajnie niekorzystne założenie, że wszystkie 10 największych poborów mocy przekraczało w tych miesiącach moc skorygowaną kolejno o 16, 9, 13 i 11 kW.

⁵³ W 2020 r. wyliczono skorygowaną moc umowną poprzez uwzględnienie największej z trzech wartości poboru mocy w analogicznych okresach 2017 r., 2018 r. i 2019 r. powiększonej o 25% zapas mocy.

⁵⁴ Tj. rozwiązania umożliwiającego, w przypadku zasilania obiektu z kilku PPE, łącznego zamawiania i rozliczania wykorzystania mocy umownej.

2.8. Podejmowane w latach 2017-2019 w Uniwersytecie działania w celu zmniejszenia zużycia energii elektrycznej, wg wyjaśnień Zastępcy Kanclerza ds. Technicznych oraz p.o. Dyrektora ICM, ukierunkowane były głównie na zmianę oświetlenia żarowego i świetlówkowego na energooszczędne typu LED, a w przypadku ICM UW w 2017 r. obejmowały m.in. przejście na pracę wahadłową (miesiąc pracy – miesiąc odstawienia) modułu DRUPS 1.3 z projektu OCEAN, przejście na oświetlenie awaryjne LED w pomieszczeniach części technicznej objętej dozorem kamer, wyłączenie systemu redukcji tlenu, zredukowanie wydajności systemu wentylacji w pomieszczeniach technicznych zmniejszając jego pobór mocy, wyłączono storage i serwery projektu PLATON. W roku 2018 ICM UW podjął działania w celu zmniejszenia zużycia energii elektrycznej ukierunkowane na wyłączenie urządzeń powiązanych z projektami, które zostały skonsultowane z instytucjami wdrażającymi, sprawującymi nadzór nad utrzymaniem projektów w czasie trwałości.

Zastępca Kanclerza wyjaśnił, że w nowo projektowanych obiektach oświetlenie energooszczędne typu LED jest standardem. W budynkach użytkowanych oświetlenie wymieniane jest sukcesywnie w ramach bieżących remontów uwzględnionych w planach remontowo – inwestycyjnym Uczelni. Efektów z tym związanych nie można jednak ocenić, gdyż wymianą oświetlenia nie są objęte całe budynki, a instalacji oświetlenia nie można oddzielnie opomiarować.

(akta kontroli tom III str. 352)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach 2017-2019 Uniwersytet nie podejmował działań na rzecz dostosowania mocy umownej, określonej dla PPE w umowach dystrybucyjnych, do faktycznego zapotrzebowania w poszczególnych okresach rozliczeniowych, co umożliwiłoby obniżenie kosztów z tytułu opłat dystrybucyjnych.

W ocenie NIK naruszało to zasady postępowania określone w art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁵⁵, zgodnie z którymi wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów.

Przeprowadzona w trakcie kontroli NIK analiza wykorzystania mocy umownej w odniesieniu do siedmiu PPE zlokalizowanych w obiektach należących do Uniwersytetu wykazała, że w przypadku pięciu z nich⁵⁶ maksymalna moc pobrana kształtowała się w latach 2017-2019 w przedziale 7 do 40% mocy umownej. W przypadku dwóch pozostałych⁵⁷ występowały długotrwałe okresy, w których moc pobrana nie przekroczyła 40% mocy umownej. Przy zastosowaniu przyjętej przez NIK na potrzeby niniejszej kontroli metodyki wyliczania skorygowanej mocy umownej, dostosowanej do faktycznych potrzeb, potencjalne oszczędności w opłacie stałej za dystrybucję energii elektrycznej w latach 2018-2019 r. dla siedmiu PPE wyniosłyby ogółem 128,3 tys. zł netto (157,8 tys. zł brutto), zaś opłata z tego tytułu byłaby w 2020 r. niższa o 75,7 tys. zł netto (93,1 tys. zł brutto).

Ponadto w przypadku PPE znajdującego się w budynku przy ul. Mokotowskiej 16/20 w Warszawie (siedziba Wydziału Pedagogicznego), nie reagowano na powtarzające się prawie co miesiąc przekroczenia mocy umownej, skutkujące naliczeniem

⁵⁵ Dz.U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.

⁵⁶ Dotyczy PPE w budynkach zlokalizowanych w Warszawie przy ul. Bednarskiej 2/4, ul. Belwederskiej 26/30, Al. Niepodległości 22 oraz Al. Ujazdowskich 4.

⁵⁷ Dotyczy PPE w budynkach zlokalizowanych w Warszawie przy ul. Długiej 46 oraz Żurawiej 4.

w okresie objętym kontrolą dodatkowych opłat z tego tytułu, w łącznej kwocie 20,4 tys. zł netto (tj. 25,1 tys. zł brutto).

(akta kontroli tom III str. 267, 286, 313-328; tom IV str. 10)

2. W Uniwersytecie nie podjęto działań w celu doboru właściwej strefowej grupy taryfowej dla PPE znajdującego w obiekcie przy ul. Kupieckiej 32 w Warszawie („Stacja PZO”)⁵⁸, co umożliwiłoby obniżenie kosztów z tytułu zmiennych opłat dystrybucyjnych. Według wyliczeń NIK, uwzględniających stawki opłat określone w taryfach PKP Energetyki S.A., w sytuacji gdyby dla ww. PPE przypisana była trójstrefowa grupa taryfowa B23, w miejsce jednostrefowej grupy taryfowej B21, Uniwersytet zaoszczędziłby na opłatach dystrybucyjnych za lata 2017-2019 co najmniej 726,3 tys. zł netto (tj. 893,3 tys. zł brutto).

Niepodjęcie działań w celu doboru właściwej strefowej grupy taryfowej dla ww. PPE naruszało przywołane wyżej zasady postępowania określone w ustawie o finansach publicznych.

(akta kontroli tom III str. 331; tom IV str. 11; tom VI str. 454-455)

OCENA CZĄSTKOWA

NIK negatywnie ocenie działania Uniwersytetu na rzecz ograniczenia kosztów z tytułu korzystania z energii elektrycznej, z uwagi na wartość stwierdzonych nieprawidłowości. Wprawdzie Uczelnia wprowadzała rozwiązania służące zmniejszeniu zużycia energii elektrycznej czynnej i biernej w ramach realizowanych zadań inwestycyjnych i remontowych, obejmujące m.in. wymianę oświetlenia na energooszczędne oraz instalację bądź modernizację urządzeń do kompensacji energii biernej, nie podejmowano jednak działań na rzecz obniżenia kosztów z tytułu opłat dystrybucyjnych, których wysokość zależała od doboru mocy umownej oraz grupy taryfowej dla poszczególnych PPE.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

- 1) przeprowadzanie corocznie (w terminie umożliwiającym wprowadzenie ewentualnych zmian do umów dystrybucyjnych, bez konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów przez Uniwersytet) kompleksowych analiz w zakresie ponoszonych opłat z tytułu dystrybucji energii elektrycznej oraz możliwych do podjęcia działań na rzecz ich zmniejszenia;
- 2) podjęcie działań w celu obniżenia kosztów z tytułu opłat za dystrybucję energii elektrycznej, poprzez:
 - dostosowanie do faktycznych potrzeb wielkości mocy umownej określonej dla poszczególnych PPE w umowach z OSD,
 - dobór dla PPE zlokalizowanego przy ul. Kupieckiej 32 w Warszawie („Stacja PZO”) odpowiedniej strefowej grupy taryfowej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

⁵⁸ Wykorzystywanym przez Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego UW.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 30 kwiecień 2020 r.

Magdalena Żywicka
doradca prawny
/.../

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
/..../

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał: Mieczysław Kosmański p.o. Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Warszawie.

.....
podpis